

Simonas Dilgeris ir jo knygos

Sigitas NARBUTAS

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, Antakalnio 6, 2055 Vilnius

Lietuvos kultūros metrašėiuose esama nemažai reikšmingų datų ir garsių pavardžių. Kalbant apie XVII a. vidurį, pabrėžiama Teisės fakulteto atidarymo Vilniaus universitete (1641) reikšmė. Su šiuo svarbiu įvykiu susijęs ir Simonas Dilgeris - pirmasis „Schola Sapientiana“ (taip buvo pavadintas šis fakultetas, pagerbiant jo funduotoją Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pakanclerį K.L. Sapiegą) dekanas.

S. Dilgeris - gana reikšminga, tačiau palyginti mažai žinoma asmenybė Lietuvos kultūros istorijoje. Be teisės dėstymo, jis reiškėsi kaip gabus literatas, jautriai atspindėjęs komplikuoatą XVII a. vidurio žmogaus dvasinį gyvenimą, įdomiai apdainavęs Lietuvą ir Vilnių.

Žinių apie S. Dilgerį išliko nedaug. Pirmasis jį paminėjo J.A. Proihschofas [32], daugiau duomenų apie jį pateikė J. Bielinskis [34], K. Estreicheris [33] ir L. Piechnikas [39]. Be to, S. Dilgerį rasime paminėtą kai kuriuose teisės istorikų straipsniuose [36, 38], A. Piročkino ir A. Šidlausko kompendiume [40], „Vilniaus universiteto istorijoje“ [37], tačiau visa tai tik fragmentiškos pastabos. Šiek tiek duomenų esama paties S. Dilgerio kūriniuose. Šios žinios leidžia susidaryti kad ir ne visai išsamų, tačiau aiškų jo gyvenimo vaizdą.

Mokslinė ir literatūrinė šio žmogaus veikla susijusi su penktuoju, šeštuoju ir septintuoju XVII a. dešimtmečiu, todėl galima manyti, kad S. Dilgeris gimė amžiaus pradžioje. (Tikslios jo gyvenimo datos nenustatytos.) Žinoma tik jo gimimo vieta - Šteinbacho kaimas (netoli Augsburga, Bavarijoje). Pirmosiose knygoje jo pasirašoma ir kitu toponimu - Morenweisensis Bavarus. Matyt, dėl šios priežasties S. Dilgeriui ne kartą daryta priekaištų, kad net jis parašė aiškinančią šį faktą epigramą:

Non ego bis natus sum, lector, ut ante Lyacus,
Sed non hinc patrias me, nego, habere duas.
Steinbachium genuit (fatis tamen, ecce, sinisteris.)
Vindelicum Augusta millia ab urbe duo.
Vix natum excepit Morenweis, mansit ac usque
Patria. Sed posthac sic illa prior, prior.*

Nežinoma, kur jis mokėsi. Vilniaus universiteto istorikų teigimu, S. Dilgeris 1644 m. atvyko į Vilnių iš

Ingolštato, kur dėstė civilinę teisę. Šiam tvirtinimui prieštarauja įdomus įrašas S. Dilgerio epigramų knygos egzemplioriuje, saugomame Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje: „Simon Dilgerus jam a. 1643, philosophiae et legum doctor albo Academiae Regiomontanae inscriptus est. Vilnae posthac munere professoris per aliquot annos functus, post occupatam illam a. 1655 a Moschis, lares suos rursus Regiomontum transtulit, ibique ad obitum usque suum vixit“**. Matrikulų knygoje tais metais iš tikrųjų randame Dilgerio pavardę [35], tačiau identifikuoti ją su būsimuoju Vilniaus universiteto teisių profesoriumi beveik neįmanoma. Mat matrikulų knygoje įrašytas „Leonhardus Dilherus Norinbergensis“ (Leonhardas Dilgeris iš Niurnbergo). S. Dilgerio buvimą Karaliaučiuje prieš 1644 m. netiesiogiai paremtų ir tas faktas, kad sprendžiant iš epigramų 1655 m. ten jau rado nemažai pažįstamų tarp Alberto universiteto profesorių ir miesto magistrato narių.

1647 m. pasirodė pirmos knygos, susijusios su S. Dilgeriu. Tai Vilniaus universiteto studentų J. Konstantinavičiaus [29] ir A. Markvarto [30] tezės iš kanonų bei civilinės teisės. Abi aprobuotos Vilniaus universiteto pakanclerio B. Sokso ir teisių fakulteto dekanas S. Dilgerio. 1650 m. pasirodė Vilniaus universiteto studento J. Markvarto tezės iš civilinės teisės, parašytos ir apgintos vadovaujant S. Dilgeriui [31]. Tais pačiais metais išėjusioje A.A. Olizarovijaus knygoje „Apie visuomeninę žmonių sąjungą“ esama nemažos poemos, kurioje keliami šio veikalo reikšmė [28]. Kiti S. Dilgerio kūriniai pasirodė po 1655 m. Karaliaučiuje 1656 m. išėjo mažiausiai dvi jo poemos. Tai „Dameto ir Menalko ginčas dėl poezijos viršenybės“ [6] ir

*Dukart gimęs nesu, skaitytojau, tartum Liajas
ir nelaikau, kad galiu tėviškėm dviem pasigirt.
Šteinbache lėmė dievai man laimingai pasaulį išvysti
(skiria nuo Ausburgo tas kelios mylios vietas).
Morenveizan iškart patekau, ir jis tėviške mano
tapo. Jį nuo tada aš ir laikau gimtine.

**„Jau 1643 m. Simonas Dilgeris, filosofijos ir teisių daktaras, buvo įrašytas Karaliaučiaus universiteto matrikulų knygoje. Po to jis kelerius metus ėjo Vilniuje profesorius pareigas. 1655 m. maskviškiams užėmus Vilnių, savo larus jis perkėlė į Karaliaučius, kur gyveno iki mirties“.

Simonas Dilgeris ir jo knygos

„Daug vilčių teikęs jaunuolis, kilmingas bei prakilnus ponaitis Jonas Forbekas-Letovas“ [16]. 1657 m. pasirodė bent penkios naujos poemos: „Žadėtoji giesmė“ [4], „Nepaprasto talento jaunuolis, teikęs didelių vilčių, Albertas Tilonas“ [11], „Paskutinė pagarba“ [23], „Drąsios Titiro ir Melibėjo maldos“ [26] bei „Gimimo dienos triumfas“ [27]. 1658 m. toje pačioje Karaliaučiaus tipografo P. Mensenijaus spaustuvėje išėjo dar trys poemos: „Sutuoktųjų katutės“ [1], „Ereliai“ [2] ir „Dorybe ir grožiu pagarsėjusi moteris Sara Mones“ [17]. 1659 m. buvo itin produktyvus. Tada pasirodė dviejų dalių epigramų knyga [9-10] ir mažiausiai šešios poemos: „Katutės“ [3], „Sielvartas“ [8], gedulinga giesmė J. Grebelio laidotuvių proga [18], „Didžiai kilmingas, kuo žymiausias ir užvis labiau patyręs vyras, ponas Reinholdas Lubenau“ [19], „Prūsų Vergilijus“ [20] ir „Trečioji strėlė“ [25]. S. Dilgeris 1660 m. publikavo bent keturis kūrinius: „Nuskintas gegužės mėnesį dvi kvapniausias gėles“ [7], giesmę Pancerių šeimai [12], dar vieną „Trečiąją strėlę“ [21] ir „Ryšų šviesulį“ [22]. 1666 m. pasirodė S. Dilgerio panegirika „Triskart geriausio ir triskart didžiausio Dievo garbė“ [13]. Kiti kūriniai - vestuvinis sveikinimas K. Gelharui ir E. Šimer [5], „Teisėtas Kupidono pyktis“ [14], „Teisėtas Apolono skundas“ [15] ir „Paskutinė pagarba“ [24] - buvo sukurti veikiausiai 1655-1666 m.

Teisės profesorius skaudžiai išgyveno 1654 m. prasidėjusius Abiejų Tautų Respublikos karus su Rusija ir Švedija. Priešams artėjant, nemaža dalis Vilniaus gyventojų traukėsi į Prūsiją. Dar tais pačiais 1654 m. į Karaliaučius išvyko S. Dilgerio kolega A.A. Olizarovijus (tais metais jį randame paminėtą Karaliaučiaus universiteto matrikulų knygoje; 35, S. 543). Prie bėglių 1655 m. prisidėjo ir S. Dilgeris. Traukėsi jis, reikia manyti, su Forbekų-Letovų šeima (tais metais M. Forbeką-Letovą taip pat randame paminėtą Karaliaučiaus universiteto matrikulų knygoje; 35, S. 547).

S. Dilgeris mirė po 1666 m.

Nesunku suprasti, kodėl apie šį žmogų išliko nedaug žinių. Svarbiausia priežastimi, matyt, reiktų laikyti tą faktą, kad S. Dilgeris nepriklausė Jėzaus Draugijai. Jo pavardės nėra stambesniuose XVII a. jėzuitų - F. Alegambės, N. Stovelo - bibliografiniuose šaltiniuose, nors šiaip Vilniaus universiteto profesorių jėzuitų gyvenimas ir veikla juose atsispindi palyginti pilnai. Buvo vokiečiai, tad XIX-XX a. lenkų ir lietuvių kultūros istorikams rūpėjo tiek, kiek buvo susijęs su Vilniaus akademija. Dėl šios priežasties ir jo poezijos knygos - svarbioji S. Dilgerio kūrybinio palikimo dalis - literatūros istorikams nežinomos.

Koks ryšys sieja šią poeto kūrybinio palikimo dalį su Lietuva? Trumpai jį galėtume apibūdinti kaip į Lietuvą orientuotą kultūrinį S. Dilgerio nusiteikimą, leidžiantį šį žmogų laikyti Lietuvos paribio kultūros atstovu. Ypač aiškus šis jo nusiteikimas bene gražiausioje poezijos knygoje - „Epigramose“. Poetas laiko save tremtiniu, iš kurio atimti gyvenimą įprasminę darbai, draugai, bendraminčiai. Jis skaudžiai išgyvena antrosios tėvynės - Vilniaus - praradimą. Štai kokia epigrama S. Dilgeris atsako vienam guodėjui:

Patria ubique viro forti est, nos dicimus ipsi,
Sed perdit patriam Svecus ubique meam.
Scribere cessa ergo, frater. Quae tempore longo
Effecta est nobis patria, Vilna jacet.*

S. Dilgerio poezija verta atidesnio dėmesio ir dėl įdomios žmogaus koncepcijos. Žmogaus būtis - labai svarbi S. Dilgerio poezijos tema, vienijanti tiek Vilniuje parašytą poemą, skirtą A.A. Olizarovijaus veikalui „Apie visuomeninę žmonių sąjungą“, tiek ir Karaliaučiuje išėjusias susirinkimas. Jupiteris primena dievams kovas su gigantais ir herojais, siekusiems sugriauti nustatytą pasaulio ir dangaus tvarką. Kiek galima spręsti iš potekstės, poetas svarbiausia karų bei suiručijų priežastimi laiko teisingų įstatymų, nustatytų egzistencijos normų nebuvimą. Poemos pabaigoje Olimpo valdovas įsako nunešti į žemę A.A. Olizarovijaus veikalą, tapsiantį taikos ir santarvės žemėje pagrindu.

Kitoje poemoje, skirtoje J. Forbeko-Letovo atminimui, S. Dilgeris piešia idealaus žmogaus portretą:

Mūsų Jonas puikiu Aleksandro pavyzdžiu troško
tapti tikru žmogumi ir seną bajorišką herbą
dvasios dorybių šlove, pasiekusia dangų, papuošti.
(Eil. 84-86)

Patys dievai ir būrys mokslingų Kamenų juo džiaugės,
stengės jaunimas gražiu bendraamžio pavyzdžiu sekti.
Jį, nepakantų karų atributams, nuolat lydėjo
grakščios manieros išvien su įpročiais reto taurumo,
veidas ramus (atspindys santūraus ir kilnaus dvasingumo!)
ir ori eisena, nes sparnuotom Merkurijaus korpėm
vengė avėt, kaip kiti, ir giliai, kaip retas, tikėjo,
kad tarp Marso aršaus ir mokslininkų Kamenų ratelio
slūgso gili praraja atsidavusiam mūzų bičiuliui.
(Eil. 11-119)

Šias mintis apie žmogaus vertės matus S. Dilgeris įdomiai plėtojo „Epigramose“. Skaudžiai išgyvendamas tremtinio dalią, poetas viename eilėraštyje pabrėžia, kad jį dainiumi padarę vargai ir negandos:

Rara quia est virtus, rarus solet esse poeta.
Est virtus vati carminis ansa boni.
Cur nunc sint rari vates, hinc collige, lector,
Quae laus! Me vatem Prussia at, ecce, facit.**

*Tvirtas vyras visur atranda tėvynę. Nenaujai!
Tik tą „tėvynę visur“ švedas numiokojo man.
Tad patylėk jau, brolau. Man tikrą tėvynę atstojo
virtęs griuvėsių krūva Vilnius ilgus metus.
**Retas paukštis - poetas, kadangi reta ir dorybė.
Tikro poeto giesmės pagrindu esti dora.
Tai, skaitytojau, tau ir paaiškins poetų retumą.
Na, o mane poetu Prūsija privertė būt.

S. Dilgeris buvo sukūręs ne vieną skaudžią epigramą, pliekiančią visuomeninį blogį ir ydingą žmonių gyvenimą. Jis pasmerkė ir išjuokė okupantus, valstybių ir karalių tarpusavio nesutarimus, paleistuvavimą, išdavystę ir kitas blogybes. Užtat kaip nepajudinamas kalnas toje audrotoje gyvenimo jūroje iškilo po fragmentėlių lipdoma figūra tokio žmogaus, kurio vertę nulemia ne kilmė ar turtai, o dvasinė kultūra. Toks S. Dilgerio "Epigramų" lyrinis herojus atrodo labai patraukliai netgi po trijų šimtų penkiasdešimties metų, o visa poeto kūryba nusipelnė ne tik atidesnio literatūros istorikų dėmesio, bet turbūt ir atskiro išsamaus tyrinėjimo.

Simono Dilgerio kūriniai

1. *Applausus nuptialis, imperio Solis, et Lunae, Pruteno Atlanti, excellentissimo et clarissimo viro, domino Andreae Concio, artium liberalium, et philosophiae magistro, in celeberrima universitate Regiomontana, in Borussia, matheseos professori celeberrimo, nobilissimae virginis Catharinae Mejenreisin, amplissimi, et consultissimi viri dn. Johannis Mejenreis, Cniphovii, quod Regiomonti est, quondam viri consularis dignissimi, derelictae filiae, neo-sponsis, / scriptus ab amico Simone Dilger, Morenweisensi Bavaro, j. u. d. et in alma ac catholica universitate Vilmensi pandectarum professore ordinario, anno, quo Carmen idem, quod gemma valet, sub iudice stulto, sordida mens multis, sed mihi casta placet.* - Regiomonti : Typis excusus per Pasch[alem] Mensenii, 1658. - [8] p. : inic., vinj. (A-A⁴) ; 2°.

Sutuoktuvų katutės, kurias Saulės ir Mėnulio įsakymu jaunavedžiams Prūsijos Atlantui, žymiausiai bei garsiausiai vyrui, ponui Andriui Koncijui, laisvųjų menų ir filosofijos magistrui, garsiausio Karaliaučiaus universiteto garsiausiai matematikos profesoriui, ir kilmingiausiai mergelei Kotrynai Mejenreiz, garbingiausio bei užvis labiau patyrusio vyro, pono Johano Mejenreizo, andainykščio verčiausio Kneiphofa, kuris yra Karaliaučiuje, magistrato nario, po mirties paliktai dukrai, - sudėjo bičiulis Simonas Dilgeris, bavaras iš Morenveizo, abiejų teisių daktaras, ordinarinis katalikiškojo Vilniaus universiteto pandektų profesorius tais metais, kuriais *Kvailio manymu, tiek, kiek gemos, kainuoja ir giesmės; daug kam mintis ši - bjauri; vis dėlto man ji - šventa.*

E g z.: Lenkijos nac. b-ka. Varšuva - XVII.4.2505 adl., mikrofilmas ten pat Mf. 81182.

2. *Aquilae, adversus noctuas sub auspiciis clarissimi viri, dn. m. Henrici Bussenii, cathedralis scholae Regiomonti rectoris vigilantissimi, defensae / a Simone Dilger, Morenweisensi Bavaro, j. u. d. et in alma universitate Vilmensi, Societatis Jesu, pandectarum professore ordinario, anno Quo male formatus, formosos usque reformas, et rides doctam, Galle superbe, Iyram.* - [Regiomonti] : In Academia Borussorum typis exscriptis Paschalis Mensenii, 1658. Calend. April. - [8] p. : inic., vinj. (A-A⁴) ; 2°.

Ereliai, kuriuos laiminant garsiausiai vyrui, prakilniam ponui Henrikui Busenijui, rūpestingiausiai Karaliaučiaus katedros mokyklos rektoriui, prieš pelėdas

apgynė Simonas Dilgeris, bavaras iš Morenveizo, abiejų teisių daktaras ir ordinarinis jėzuitų Vilniaus universiteto pandektų profesorius, tais metais, kuriais *Tu, išdidusis Gaidy, kad ir būdamas bjauriai sudėtas, grožį kuri ir iš taip mokytos lyros šaipais.*

E g z.: Lenkijos nac. b-ka. Varšuva - XVII.4.2501 adl., mikrofilmas ten pat Mf. 81178.

3. *Auspiciatissimo connubio nobilis, amplissimi, excellentissimi, experientissimi dn. Georgii Lothi, phil. et medic. d. et profess. p. ordin. etc. et nobilis, ac elegantissimae virginum Dorotheae VVegeadiis nobili, amplissimo, clarissimo dn. Petro VVegegero, reipubl. Palaeopolitanae secretario quondam laudatissimo, natae XIII. Calendas Novembr. (I) I)(LIX. dicati applausus.* - Regiomonti : Typis Johannis Reusneri, [1659]. - [4] p. : inic., vinj. ([1-2]) ; 2°.

Katutės, 1659 m. spalio 20 d. paskirtos laimingiausioms kilmingo, garbingiausio, žymiausio, užvis labiau patyrusio pono Georgo Loto, filosofijos ir medicinos daktaro, ordinarinio pandektų profesoriaus ir t.t., ir kilmingos, dailiausios iš visų mergelių Dorotėjos Veger, gimusios kilmingam, garbingiausiai, garsiausiai ponui Petrii Vegeriui, andainykščiam garbingiausiai Altštato sekretoriui, sutuoktuvėms.

E g z.: Lenkijos nac. b-ka. Varšuva - XVII.4.2522 adl., mikrofilmas ten pat Mf. 81199.

4. *Carmen votivum illustri ac generoso domino, domino Ottoni libero baroni de Sverin, domino in Landsberg, Oldwigshagen, etc. serenissimi electoris Brandenburgici consiliario intimo, literatorum Mecoenati munificentissimo, in Marchiam, post firmatam sua prudentia in Borussia pacem, discedenti / a Simone Dilger j. u. d. et nuper Vilnae pandectarum professore ordinario conceptum.* - Regiomonti : Typis Paschalis Mensenii, anno aerae Christianae 1657. die 10. Octobr. - [1] p. : inic. ([1]); extra folium.

Žadėtoji giesmė, kurią Simonas Dilgeris, abiejų teisių daktaras, neseniai buvęs ordinariniu pandektų profesoriumi Vilniuje, sukūrė šviesiam ir kilmingam ponui Otonui, laisvajam Šverino baronui, Landsbergo, Oldvigshageno ponui, šviesiausio Brandenburgo elektoriaus slaptajam patarėjui ir dosniam literatų mecenatui, išvykstančiam į Marką po to, kai jis savąja išmintimi sutvirtino taiką Prūsijoje.

E g z.: Lenkijos nac. b-ka. Varšuva - XVII.4.2504 adl., mikrofilmas ten pat Mf. 81181.

5. *Coniugium felix nobili, et clarissimo viro d[omi]no Casparo Gelhar sereniss. elector. Brandenb. atq[ue] secretarii extraordin. forma et virtute nobilissimae virginis Elisabethae Schirmeriae neosponsis sub auspiciis sinceri amici per Tityrum et Melibocum optat / Simon Dilger, Bavarus, philos[ophiae] et a. 1. doctor, pandectarum in Academia Vilmensi profess. ordin. anno, Casta Viro claro nupsit Lucretia, Bruto undique per sylvas, unde Diana fremit. Quo Corvi, Cygnos irrident turpiter Albos, et maculas Solem Cynthia habere putat.* - [Regiomonti, 1655?]. - [4] p. ; 2°. - Rankraštis.

Kilmingam garsiausiai vyrui, ponui Kasparui Gelharui, šviesiausio Brandenburgo elektoriaus ypatingajam sekretoriui, ir grožiu bei dorybe pagarsėjusiai mergelei Elžbietai Širmer, laiminant nuoširdžiam bičiuliui, Titiro ir Melibėjo lūpomis laimingų vedybų linki Simonas Dilgeris, bavaras, filosofijos ir laisvųjų menų daktaras, ordinarinis Vilniaus akademijos pandektų profesorius, metais, kuriais *Garsiojo Bruto žmona skaisčioji Lukrecija tapo, tad ir kelia dėl to triukšmą miškuos Diana. Varnos baltas gulbes šiais metais šlykščiai išjuokia; laiko, jog turi pati saulė dėmių, Venera.*

Tai vienintelis šioje rodyklėje registruojamas rankraštis. Jo parašymo vieta spėjama pagal adresatus, o metai - pagal pirmąjį chronogramą. Kūrinio antraštė suformuota ne iš karto: juodžiau išspausdintos frazės užrašytos juodesniu rašalu ir tarsi storesne plunksna. Be to, kai kurie žodžiai (atque) ir žodžių formos (secretarii; virginis) ardo bendrą frazės sandarą. Todėl tenka galvoti, jog ši antraštė yra nebaigtas redaguoti poemos pavadinimas, kuris knygoje galbūt būtų turėjęs kitą pavidalą.

E g z.: Lenkijos nac. b-ka. Varšuva - XVII.4.2522* adl., mikrofilmas ten pat Mf. 81200.

6. *Dametae et Menalcae de poseos excellentia concertatio sub auspiciis rari ejusdem fautoris excellentissimi et clarissimi viri dn. m. Simonis Dachii in universitate Regiomontana Borussorum poseos professoris celeberrimi p. t. rectoris magnifici nobilis et magnifici viri dn. Rotgeri zum Bergen serenissimi electoris Brandenburgici consiliarii, excellentissimi et experientissimi viri dn. Johannis Georgii Strasburg med. doctoris, ejusdem[ue] in universitate Regiomontana professoris publici, amplissimi et consultissimi viri dn. Hieronymi Roth, iudicii scabinalis Cniphovii, quod Regiomonti est, supremi praesidis, / a Simone Dilger Morenweisensi Bavaro, j. u. d. et in universitate Vilmensi pandectarum professore ordinario, anno Quo furit incensa tota fera mente Megaera, et Pan Mavortis cessit ovile lupis.* - Regiomonti : Literis Paschalis Mensenii, 1656. - [12] p. : vinj. (A-A⁶) ; 2°.

Dameto ir Menalko ginčas dėl poezijos viršenybės, sukurtas Simono Dilgerio, bavaro iš Morenveizo, abiejų teisių daktaro, Vilniaus universiteto ordinarinio pandektų profesoriaus, ir laiminant nepaprastam poezijos puoselėtojiui, žymiausiai ir garsiausiai vyrui, prakilniam ponui Simonui Dachui, garsiausiai prūsų Karaliaučiaus universiteto poezijos profesoriui, taip pat jo prakilnybei rektoriui, prakilniam ir kilmingam vyrui, ponui Rotgeriui Bergenui, šviesiausiojo Brandenburgo elektoriaus patarėjui, bei žymiausiai ir užvis labiau patyrusiam vyrui, ponui Johanui Georgui Štrazburgui, medicinos daktarui ir jos viešajam profesoriui Karaliaučiaus universitete, bei garbingiausiai ir užvis labiau įgudusiam vyrui, ponui Jeronimui Rotui, Kneiphofa, kuris yra Karaliaučiuje, suolininkų teismo pirmininkui, paskelbtas tais metais, kuriais *Siaučia žiauri Megera, praradusi visiškai protą; Panas užleido avių tvartą Marso vilkams.*

E g z.: Lenkijos nac. b-ka. Varšuva - XVII.4.2495,

mikrofilmas ten pat Mf. 81172, kserokopija LLTI - 8275.

7. *Demessi mense Majo fragrantissimi duo flores, nobilissima virgo Regina Gerikin, insignis et magnae spei adolescens Johannes Gerike, philosophiae cultor strenuus, jussu Apollinis, et Dianae, in solatium moestissimi parentis, amplissimi, et consultissimi viri d[omi]ni Danielis Gerike, civitatis Cniphovianae senatoris meritissimi, afflictissimae matris, et totius familiae, post fata erecti / a Simone Dilger, Bavaro, phil. magistro, j. u. doctore, et in universitate Vilmensi pandect. profess. ordin. anno Quo flores decuit, Majus, producere, perdit gloria jam minor est, Majus, ubiq[ue] tua.* - Regiomonti : Typis Reusnerianis, elect. et Acad. typ., 1660. - [7] p. : inic., vinj. (A-A⁴) ; 2°.

Nuskintos gegužės mėnesį dvi kvapniosios gėlės: kilmingiausia mergelė Regina Gerikė ir įžymus jaunuolis, teikęs didelių vilčių, Johanas Gerikė, uolus filosofijos garbintojas, - kurias Apolono ir Dianos įsakymu užvis labiau nuliūdusiam tėvui, garbiausiai bei užvis labiau įgudusiam vyrui, ponui Danieliui Gerikei, nusipelnusiam Kneiphofa miesto senatoriui, ir nelaimingiausiai motinai bei visai giminei po mirties prikėlė bavaras Simonas Dilgeris, filosofijos magistras, abiejų teisių daktaras, Vilniaus universiteto ordinarinis pandektų profesorius, tais metais, kuriais *Tiko auginti gėles, o ne leisti, Geguže, joms mirti: tavo, Geguže, garbės liko pasauly mažiau.*

E g z.: Lenkijos nac. b-ka. Varšuva - XVII.4.2516 adl., mikrofilmas ten pat Mf. 81193.

8. *Dolor ex praematurato obitu cultissimae, et dilectissimae filiulae, Mariae Rothin, a moestissimis parentibus, praeclaro viro, d[omi]n[o] Antonio Roth spectatissimae matronae d[omi]n[ae] Dorotheae Rothin copiose conceptus, / per Simonem Dilger, Bavarum, j. u. d. et in universitate Vilmensi pandect. professorem ordinarium, expressus, anno quo Qui super huc ex Vere fuit Flos integer horto, improbus hunc nobis Julius, en, secuit.* - Regiomonti : Typis Johannis Reusneri, 1659. - [4] p. : inic., vinj. ([1-2]) ; 2°.

Sielvartas, kurį pernelyg ankstyva dailiausios ir mylimiausios dukrelės Marijos Rot mirtis sukėlė užvis labiau nuliūdusiems tėvams: garsiam vyrui, ponui Antonijui Rotui ir užvis labiau gerbiama moteriai, poniai Dorotėjai Rot, - ir kurį bavaras Simonas Dilgeris, abiejų teisių daktaras, Vilniaus universiteto ordinarinis pandektų profesorius, pavaizdavo tais metais, kuriais *Gėlė, kuri sau sveika sode nuo pavasario augo, mums nelaboji viešnia Liepa nuskynė, deja.*

E g z.: Lenkijos nac. b-ka. Varšuva - XVII.4.2507 adl., mikrofilmas ten pat Mf. 81184.

9-10. *Epigrammatum liber ...*

9. ... primus, sub auspiciis praeclari viri dn. Georgii Möller solidioris literaturae cultoris et fautoris rari, / a Simone Dilger Steinbachensi Bavaro j. u. d. et in universitate Vilmensi pandect[arum] prof[essore] ordinario, anno exilii sui quarto in lucem editus. - Regiomonti Borussorum : Typis excude[at] Pasch[alis] Mensenii, 1659. - [72] p. : vinj. (A-C¹²) ; 12°.

Epigramos. Pirmoji dalis, prakilniam vyrui, ponui Georgui Mioleriui, tikresnės literatūros gerbėjui bei retam rėmėjui, laiminant ketvirtaisiais tremties metais išspausdintas Dilgerio, bavaro iš Šteinbacho, abiejų teisių daktaro bei ordinarinio pandektų profesoriaus Vilniaus universitete.

10. ... secundus, sub auspiciis nobilis et magnifici domini dn. Henrici Mones consularis Vlnensis, redituum M. D. Lith. administratoris meritissimi, publicatus / a Simone Dilger Bavaro j. u. d. et in Academia Vlnensi pandectarum profess[ore] ordin[ario] anno M. DC. LIX. - Regiomonti : Typis Johannis Reusneri, 1659. - [84] p. : vinj. (A-C¹², D-D⁶) ; 12°.

Epigramos. Antroji dalis, kilmingam ir šlovingam ponui Henrikiui Monesui, Vilniaus magistrato nariui bei užvis labiau nusipelnusiam LDK reditų valdytojui, išspausdinta 1659 m. bavaro Simono Dilgerio, abiejų teisių daktaro bei ordinarinio pandektų profesoriaus Vilniaus akademijoje.

Abi šio epigramų rinkinio dalis sudaro eilėraščiai, parašyti maždaug 1656-1659 m. Sprendžiant iš "Epigramų" turino, abi dalys buvo išspausdintos ne vienu metu. Mat antroje dalyje esama eilėraščių, kuriuose autorius ginasi nuo skaitytojų priekaištų dėl pirmosios "Epigramų" dalies.

B i b l i o g r .: Estreicher K. Bibliografia Polska. - Kraków, 1897. - T. 15, p. 209-210.

E g z.: Nac. M. Mažvydo b-ka - C lot. 1/659.

11. Eximiae indolis, et magnae spei juvenis Albertus Thilo, moestis parentibus, excellentissimo et clarissimo viro, dn. m. Valentino Thilono, eloquentiae in alma universitate Regiomontana p. p. celeberrimo, spectatissimae matronae Catharinae Remsin, importunae mortis falce una cum virtute, forma, et moribus ornatissima sorore Maria, denatus, / carmine Simonis Dilger, Morenveisensis Bavari, j. u. d. et in alma universitate Vlnensi, Societatis Jesu, pandectarum professoris ordinarii, nunquam moriturus, renatus anno, quo *Impatiens pacis Poenus, nova bella precatur, possit et ut, solitis Hannibal ire dolis.* - [Regiomonti] : Typis Mensenianis, anno 1657. die [...] Decembr. - [8] p. : inic., vinj. (A-A⁴) ; 2°.

Nepaprasto talento jaunuolis, teikęs didelių vilčių, Albertas Tilonas, kurį kartu su turtingiausiai dorybe, grožiu bei įpročiais apdovanota seserimi Marija nuožiausios mirties dalgis atėmė iš nuliūdusių tėvų: žymiausio bei garsiausio vyro, prakilnaus pono Valentino Tilonas, garsiausio Karaliaučiaus universitete retorikos profesoriaus, ir užvis labiau gerbiamo moters Kotrynos Remzės, - ir kurį, jau niekad nenumiriantį, giesmėje prikėlė Simonas Dilgeris, bavaras iš Morenveizo, abiejų teisių daktaras, jėzuitų Vilniaus universiteto ordinarinis pandektų profesorius, tais metais, kuriais *Meldžia kautynių naujų taikos nepakenčiantis Pūnas, kad Hanibalas senų griebtis galėtų klasty.*

E g z.: Lenkijos nac. b-ka. Varšuva - XVII.4.2503 adl., mikrofilmas ten pat Mf. 81180; XVII.4.2514 adl., mikrofilmas Mf. 81191.

12. Familiae Panzerianae beatissimum obitum spectatissimae matronae, Gertrudis VVeinbeeriae, matris

dilectissimae, lugenti, sub auspiciis nobilis, excellentissimi, et experientissimi viri dn. Joan[nis] Georgii Strasburg, m. d. et in celeberrima universitate Regiomontana professoris publ. generi moestissimi, / ipse lugens haec scripsit Simon Dilger, Steinbachensis, Bavarus, j. u. doctor, et in Academia Vlnensi in Lituania pandectarum profess. ordin[arius]. - Regiomonti : Typis Johannis Reusneri, 1660. - [4] p. : inic., vinj. ([1-2]) ; 2°.

Pancerių šeimai, apverciančiai palaimingą užvis labiau gerbiamo moters, mylimiausios motinos Gertrūdos Veinber mirtį, šią giesmę, laiminant kilmingam, žymiausiam ir užvis labiau patyrusiam vyrui, ponui Johanui Georgui Štrazburgui, medicinos daktarui, viešajam jos profesoriui garsiausiam Karaliaučiaus universitete, užvis labiau nuliūdusiam velionės žentui, parašė taip pat gedintis Simonas Dilgeris, bavaras iš Šteinbacho, abiejų teisių daktaras ir ordinarinis pandektų profesorius Lietuvoje esančioje Vilniaus akademijoje.

E g z.: Lenkijos nac. b-ka. Varšuva - XVII.4.2515 adl., mikrofilmas ten pat Mf. 81192.

13. Honor Dei ter optimi maximi per serenissimum ac potentissimum principem et dominum dn. Fridericum Wilhelmum marchionem Brandenburgicum, S. R. I. archicamerarium, et principem electorem, Magdeburgi, Borussiae, Juliae, Cliviae, Montium, Stettini, Pomeraniae, Cassubiorum, Vandalorum, in Silesia, Crosnae, Carnoviaeque ducem, burggrabium Norinbergensem, principem Mindae ac Halberstadii, comitem Marcae et Ravensburgi, dominum Ravensteini etc. etc. defensus sub auspiciis serenissimae ac celsissimae principis ac dominae, dn. Ludovicae, marchionissae et electorissae Brandenburgensis, natae principis Arausionum, comitis Nassaviae, Cattimelobocatus, etc. Magdeburgi, Prussiae, Juliae, Cliviae, Montium, Stettini, Pomeraniae, Cassubiorum, Vandalorumque, nec non in Silesia, Crosnae et Carnoviae ducis, burggraviae Norinbergensis, principis Halberstadii et Mindae, comitis Marcae et Ravensburgi, dominae in Ravenstein, etc. etc. / a Simone Dilger Morenweisensi Bavaro, j. u. d. et in alma ac catholica universitate Vlnensi, Societatis Jesu, pandectarum professore ordinario orbi publicatus anno M. DC. LXVI. mense Julio. - [Regiomonti] : Typis Paschalis Mensenii, [1666]. - [12] p. : vinj. (A-A⁶) ; 2°.

Triskart geriausio ir triskart didžiausio Dievo garbė, kurią šviesiausias ir galingiausias valdovas ir ponas, ponas Frydrichas Vilhelmas, Brandenburgo markgrafas, Šventosios Romos Imperijos arkikamerheris ir kunigaikštis elektorius, Magdeburgo, Prūsijos, Julicho, Klėvės, Bergeno, Štetino, Pomeranijos, Kašubų, Vandalų, Silezijos, Kroseno ir Jėgerndorfo kunigaikštis, Niurnbergo burggrafas, Mindeno ir Halberštato valdovas, Maršo ir Ravensburgo grafas, Ravenšteino ir t.t. ponas, apgynė, laiminant šviesiausiai ir aukščiausiai valdovei ir ponai, ponai Liudvikai, Brandenburgo markgrafienei ir elektorienei, gimusiai Oranienburgo kunigaikštyte, Nasau, Katcenelnbogeno ir t.t. grafaite, Magdeburgo, Prūsijos, Julicho, Klėvės, Bergeno,

Štetino, Pomeranijos, Kašubų, Vandalų, taip pat Silezijos, Kroseno ir Jėgerndorfo kunigaikštieni, Niurnbergo burggrafienei, Halberštato ir Mindeno valdovei, Maršo ir Ravensburgo grafienei, Ravenšteino ir t.t. ponai, aprašė Simonas Dilgeris, bavaras iš Morenveizo, abiejų teisių daktaras, ordinarinis pandektų profesorius katalikiškame jėzuitų Vilniaus universitete, ir paskelbė pasauliui 1666 m. liepos mėnesį.

E g z.: Lenkijos nac. b-ka. Varšuva - XVII.4.2497 adl., mikrofilmas ten pat Mf. 81174.

14. Justa Cupidinis ira, ipso solenni nuptiarum die sub auspiciis nobilis et clarissimi viri, dn. Georgii Möller, s. r. majest. Daniae per Borussiam agentis, judicii scabinalis Cniphovii, quod Regiomonti est, assessoris acquissimi sponsi, forma, et virtute nobilissimae virginis Mariannae von der Rennin sponsae / a Simone Dilger, Bavaro j. u. doctore et pandect. professore in Academia Vln. ordinario, sinceris animis proposita, *Candida cum varii cojērunta sidera coeli, stat[ue] Sagittifero proxima Virgo suo.* - Gedani : Typis Philippi Christiani Rhetii, s. a. - [8] p. : inic., vinj. (A-B²) ; 2°.

Teisėtas Kupidono pyktis, kurį per pačią sutuoktuvų dieną, laiminant jaunavedžiui, kilmingam garsiausiam vyrui, ponui Georgui Mioleriui, jo didenybės Danijos karaliaus atstovui Prūsijoje, teisingiausiai Kneiphofe, esančio Karaliaučiuje, suolininkų teismo tarėjui, ir jaunavedei, grožiu ir dorybe pagarsėjusiai mergelci Marijonai fon der Renin, kuo nuoširdžiausiai parodė bavaras Simonas Dilgeris, abiejų teisių daktaras ir ordinarinis Vilniaus akademijos pandektų profesorius, tuomet, *Kai iš skirtingų skliautų suėjo šviesūs žvaigždynai ir atsistojo greta Šaulio Mergelės skaisti.*

E g z.: Lenkijos nac. b-ka. Varšuva - XVII.4.2519 adl., mikrofilmas ten pat Mf. 81196.

15. Justae Apollinis adversus Neptunum apud Jovem querelae, ob maturum, at beatum obitum, nobilis, et magnae spei juvenis, Friderici Reimeri, philosoph. studiosi, poeseos cultoris singularis, depositae, / a Simone Dilger, Bav. j. u. d. et in Academ. Vln. pandect. profess. ordinario, orbi communicatae. - Regiomonti : Typis Reusnerianis, elect. et Acad. typogr., s. a. - [1] p. : inic., vinj. ([1]) ; extra folium.

Teisėtas Apolono skundas prieš Neptūną, pareikštas Jupiteriui dėl ankstyvos, tačiau palaimingos kilnaus jaunuolio, teikusio didelių vilčių, Frydricho Reimerio, filosofijos studento ir ypatingo poezijos gerbėjo, mirties ir pasauliui paskelbtas bavaro Simono Dilgerio, abiejų teisių daktaro ir ordinarinio pandektų profesoriaus Vilniaus akademijoje.

E g z.: Lenkijos nac. b-ka. Varšuva - XVII.4.2513 adl., mikrofilmas ten pat Mf. 81190; XVII.4.2518 adl., Mf. 81195.

16. Magnae spei juvenis nobilis et magnificus dn. Johannes Vorbek Lettow post maturum, attamen beatum, ex hac vita decessum, moestis parentibus nobili et magnifico domino dn. Matthiae Vorbek Lettow s. r. m. secretario, equiti Divi Marci, rei monetariae per Magnum Ducatum Lituaniae administratori, nobili et magnificae dominae dn. Elisabethae

Lettowin, natae ab Hisfelt, lectissimarum virtutum choro ornatissimae matronae, / carmine restitutus a Simone Dilger Morenweisensi Bavaro j. u. d. et in alma universitate Vlnensi Societatis Jesu pandectarum professore ordinario. - [Zamelius, Gotofridus. Gotofr[idi] F.F. Zameli[i] flos juventutis Johannes Vorbek Lettow, nobilissimus excellentissimi patris, archiatri regii filius, extinctus]. - [Regiomonti : Typis Paschalis Mensenii?], 1656. - [13] p. : vinj. (A-B³, 0) ; 2°.

Daug vilčių teikęs jaunuolis, kilmingas bei prakilnus ponaitis Jonas Forbekas-Letovas, po ankstyvos, tačiau palaimingos mirties liūdintiems tėvams: kilmingam bei prakilniam ponui Motiejui Forbekui-Letovui, karaliaus sekretoriui, šv. Morkaus bajorui, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės finansų administratoriui, bei kilmingai ir prakilniai ponai Elžbietai Letov, mergautine pavarde Hisfelt, garsingai puikiausių dorybių rinkiniui matronai, sugrąžintas poema, kurią parašė Simonas Dilgeris, bavaras iš Morenveizo, abiejų teisių daktaras ir pandektų ordinarinis profesorius jėzuitų Vilniaus universitete. - Camelis, Gotfrydas. Nuvytęs jaunimo žiedas - prakilniausias šviesiausio tėvo, karaliaus rūmų gydytojo, sūnus Jonas Forbekas-Letovas.

Kn. t a i p p a t: Alloquium lugubre tumbae affixum, praepropere decima Aprilis anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo sexto, vita functi Joannis Vorbek Lettow omnigenarum equestri et literato ordini allubescensium virtutum choro instructissimi palestritae quum Regio Borussorum Monti ad dilatatum tempus funeralium demortuus opaco arcuato operi hospitandus deponitur die XXIII mensis Aprilis anno M. DC. LVI.

Antraštiniame puslapyje nepažymėta leidimo vieta ir spaustuvė. Knygą puošiančios vinjetės ir šriftai yra labai panašūs į tuos, kuriuos aptinkame Karaliaučiaus spaustuvininko P. Mensenijaus spaudiniuose. Be to, 1656-1658 m. tik šis spaustuvininkas leido S. Dilgerio knygas. Šios aplinkybės verčia manyti, jog ir "Daug vilčių teikęs jaunuolis" pasirodė P. Mensenijaus spaustuvėje.

P e r s p a u d a s i r v e r t i m a s: Dainos pasauliui, saulei ir sau : Lietuvos XVI-XVII amžiaus poezijos antologija / sudarė E. Ulčainaitė ; vertė A. Bendoriūtė ... [et al.]. - Vilnius, 1993. - P. 230-245.

L i t .: Vorbek-Lettow M. Skarbnica pamięci. - Wrocław [etc.], 1968.

E g z.: Lenkijos nac. b-ka. Varšuva - XVIII.4.2499 adl., mikrofilmas ten pat Mf. 81176; VUB - III 10891.

17. Matrona virtute et forma nobilis Sara Monessin, nata Strunkin, in summo aetatis flore, et virtutum apice rebus humanis anno 1657. die 2 Novembr. erepta, lugenti familiae, spectatissimae matronae Elisabethae Mansfeldin, afflictissimae matri, nobili viro dn. Henrico Mones consulari Vlnensi, et redituum Magn[i] Duc[atus] Lith[uaniae] administratori, marito, spectabili viro dn. Georgio Mansfeld, vitrico, a serae posteritatis oblivione vindicata / per Simonem Dilger, Bavarum, j. u. d. et in alma universitate Vlnensi pandectarum professorem ordinarium, anno, quo *Alma*

ligustra cadunt, fragili ne crede colori virtus sola manet, caetera mortis erunt. - Regiomonti : Typis excudebat Paschalis Mensenius, [1657?]. - [8] p. : inic., vinj. (A-A⁴) ; 2°.

Dorybe ir grožiu pagarsėjusi moteris Sara Mones, gimusi Strunkin, kurią, pačiame amžiaus žydėjime bei dorybių vešėjime 1657 m. lapkričio 2 d. išplėštą iš gyvųjų tarpo, gedinčiai šeimai: garbiausiai moteriai ir užvis labiau nuliūdusiai motinai Elžbietai Mansfeld, kilmingam vyrui ir velionės sutuoktiniui, ponui Henrikui Monesui, Vilniaus magistrato nariui bei LDK reditų valdytojui, taip pat žymiam vyrui ir velionės patėviui, ponui Georgui Mansfeldui, nuo tolimos ateities užmiršimo apsaugojo bavaras Simonas Dilgeris, abiejų teisių daktaras ir ordinarinis pandektų profesorius Vilniaus universitete, tais metais, kuriais *Krenta ligustras gaivus, bet trapia spalva netikėki - lieka dorybė viena, kita mirtis pasiglemš.*

E g z.: Lenkijos nac. b-ka. Varšuva - XVII.4.2500 adl., mikrofilmas ten pat Mf. 81177, kserokopija LLTI - 8275.

18. Mortem beatam famato viro dn. Johanni Grebel, iudicii scabinalis Rosgardensis assessor dignissimo, chirurgo experientissimo, moestissimam viduam Mariam Drescherin, erigendi causa sub auspiciis amici magni dn. Josephi Zober oenopolae Löbnicensis gratulatur / Simon Dilger j. u. doctor anno *Quo sine fine dolet, quamvis invita, maritum, Iphias, immedios desiliitq[ue] rogos.* - Regiomonti : Typis Reusnerianis elector. Brandenb. et Academ. typ., 1659. - [4] p. : inic., vinj. ([1-2]) ; 2°.

Palaimingą pagarsėjusiam vyrui, ponui Johanui Grebeliui, Rosgardo suolininkų teismo teisėjui bei užvis labiau prityrusiam chirurgui, mirtį sveikina, norėdamas pagosti liūdinčią našlę Mariją Drešerin ir laiminamas didžio bičiulio, pono Juozapo Coberio, Liobnico vyno pirklio, abiejų teisių daktaras Simonas Dilgeris tais metais, kuriais *Nors ir nenori, vis vien Ifiadė be galo, be krašto vyrą aprauda ir štai, šoka į laužą pati.*

E g z.: Lenkijos nac. b-ka. Varšuva - XVII.4.2510 adl., mikrofilmas ten pat Mf. 81187, kserokopija LLTI - 8275.

19. Praenobilis, excellentissimus, et consultissimus vir dn. Reinholdus Lubenau, j. u. d. et in celeberrima universitate Regiomontana legum per quinquennium ante professor meritissimus, postmodo iudicii aulici in Borussia assessor et consiliarius aequissimus, / a Simone Dilger, Bavaro, philosophiae, et legum doctore, ac in Academia Vlnensi pandect[arum] professore ordinario, in exemplum serae posteritati commendatus anno, quo *Artis ab arte viro, primo mihi scribere, dant Di, sed mallem, dederint, scribat ut ille mihi.* - Regiomonti : Praelo Reusneriano, 1659. - [4] p. : inic., vinj. ([1-2]) ; 2°.

Didžiai kilmingas, kuo žymiausias ir užvis labiau patyręs vyras ponas Reinholdas Lubenau, abiejų teisių daktaras, prieš penkerius metus buvęs didžiai nusipelnisius teisės profesoriumi garsiausiame Karaliaučiaus universitete, o paskui kuo teisingiausiu Prūsijos rūmų teismo tarėju ir patarėju, kurį pavyzdžiu tolimai ateičiai perdavė bavaras Simonas Dilgeris, filosofijos ir teisės daktaras bei ordinarinis pandektų profesorius Vilniaus akademijoje, tais metais,

kuriais Dėl įgudimo menuos man dievai įsakė rašyti vyrui, o būčiau labiau geidęs, kad būt atvirkščiai.

E g z.: Lenkijos nac. b-ka. Varšuva - XVII.4.2512 adl., mikrofilmas ten pat Mf. 81189.

20. Prutenus Virgilius, nobilis et excellentissimus vir dn. m. Simon Dach poeseos in celeberrima universitate Regiomontana, in Borussia, professor p. celeberrimus, sub patrocinio nobilissimi domini Johannis Schimelfenning, in Gelnicken, Wickbold, etc. haereditarii domini, etc. post fata jure merito laudatus / a Simone Dilger, Bavaro, philosophiae magistro, j. u. d. et in universitate Vlnensi Societatis Jesu, pandectarum professore ordinario. - Regiomonti : Typis excudebat Pasch[alis] Mensenius, anno M.DC.LIX. die 20. April. - [4] p. : inic., vinj. ([1-2]) ; 2°.

Prūsų Vergilijus, kilmingas ir pats žymiausias vyras, prakilnus ponas Simonas Dachas, garsiausias garsiausio Karaliaučiaus universiteto poezijos profesorius, kurį, globojamas kilmingiausio pono Johano Šimelpenigo, Gelnikeno, Vikboldo ir kt. paveldėtojo ir šeiminko, po mirties kaip pridera pašlovino bavaras Simonas Dilgeris, filosofijos magistras, abiejų teisių daktaras ir ordinarinis pandektų profesorius jėzuitų Vilniaus universitete.

E g z.: Lenkijos nac. b-ka. Varšuva - XVII.4.2511 adl., mikrofilmas ten pat Mf. 81188.

21. Sagitta tertia ab importuna morte, spectabili viro dn. Antonio Roth, in praemortu obitu dilectissimae, et cultissimae filiulae, Annae Dorotheae Rothin, / praesente amico suo Simone Dilger, j. u. d. inflicta, et ab eodem debitae condolentiae ergo vulgata anno, quo *Excidit insignis rursus Rosa Rothia ab horto! Di servent reliquias, sunt mea vota, Rosas.* - Regiomonti : Typis Reusnerianis, elect. et Acad. typogr., 1660. - [4] p. : inic., vinj. ([1-2]) ; 2°.

Trečioji strėlė, kuria negailestingoji mirtis smogė žymiam vyrui, ponui Antonijui Rotui, jo bičiulio, abiejų teisių daktaro Simono Dilgerio akivaizdoje pemelyg anksti pasiglemždama mylimiausią ir dailiausią dukrelę Oną Dorotėją Rot, ir apie kurią tas pats bičiulis vardan pelnytęs užuojautos paskelbė tais metais, kuriais *Rotų Rožė puošni dar sykį pražuvo iš sodo! Vieno meldžiu: te dievai likusias saugo rožes.*

E g z.: Lenkijos nac. b-ka. Varšuva - XVII.4.2517 adl., mikrofilmas ten pat Mf. 81194.

22. Sidus illustre, illustri familiae VVallenrodianae ereptum illustrem, et magnificum Heroem, dn. Georgium Heinricum a VVallendrodt, Achillea inclytum virtute ducem, sub auspiciis ejusdem illustris, et generosae familiae VVallenrodianae, carmine, virtutis comite, coelis inserit / Simon Dilger, Bavarus phil. et j. u. doctor, in Academia Vlnensi, Societatis Jesu, pandectarum professor ordinarius. - Regiomonti : Typis Reusnerianis, elector. et Academ. typogr., 1660. - [8] p. : inic., vinj. (A-A⁴) ; 2°.

Ryškujų šviesulį, pagrobtą iš ryškiosios Valenrodų giminės, - ryškųjų prakilnųjų herojų, kunigaikštį, garsų Achilo narsybe, poną Georgą Heinrichą fon Valenrodą, - laiminamas tos pačios ryškios ir kilmingos Valenrodų giminės, narsybės palydove giesme įtvirtina dangaus skliaute

bavaras Simonas Dilgeris, filosofijos ir abiejų teisių daktaras ir ordinarinis pandektų profesorius jėzuitų Vilniaus akademijoje.

E g z.: Lenkijos nac. b-ka. Varšuva - XVII.4.2521 adl., mikrofilmas ten pat Mf. 81198, kserokopija LLTI - 8275.

23. Supremus honor lectissimae, et omnium virtutum choro ornatissimae matronae Reginae Theginn praeclari viri, d[omi]n[i] Georgii Möller dilectissimae conjugii per Tityrum et Meliboeum / a Simone Dilger j. u. d. exhibitus anno *Ludere quo multi bona carmina scribere pauci possunt, nec, lector, Musa superba mea est.* - Regiomonti : Praelo Menseniano, 1657. d. 15. Julii. - [4] p. : inic., vinj. ()(-) ; 2°.

Paskutinė pagarba, kurią Titiro ir Melibėjo lūpomis kilniausiai moteriai, apdovanotai visokeriopų dorybių spiečiumi, poniai Reginei Tegin, numylėtai garsaus vyro, pono Georgo Miolerio žmonai, pareiškė abiejų teisių daktaras Simonas Dilgeris tais metais, kuriais *Daugelis gali juokais eiliuoti, nedaug kas - neblogą giesmę sudėt, bet mana Mūza nėra išdidi.*

E g z.: Lenkijos nac. b-ka. Varšuva - XVII.4.2498 adl., mikrofilmas ten pat Mf. 81175.

24. Supremus honor virtute a spectatissima matrona Maria Gerkin, evictus, et sub auspiciis afflictissimi conjugis, amplissimi prudentissimi et spectatissimi viri, d[omi]n[i] Conradi Strausberg, consularis Cniphovii Regiomontani meritissimi / ab amico Simone Dilger, Bavaro, j. u. doctore, et in Academia Vlnensi pandect. professore ordinario, Musarum imperio exhibitus. - Regiomonti : Typis Johannis Reusneri, s.a. - [4] p. : inic., vinj. ([1-2]) ; 2°.

Paskutinė pagarba, kurią dorybe nustelbė kilniausia moteris Marija Gerkin ir kurią, laiminamas didžiai nuliūdusio sutuoktinio, garbingiausio, išmintingiausio ir kilniausio vyro, pono Konrado Štrausbergo, užvis labiau nusipelnisius Kneiphof magistrato nario, mūzų liepimu pareiškė bavaras Simonas Dilgeris, abiejų teisių daktaras ir ordinarinis pandektų profesorius Vilniaus akademijoje.

E g z.: Lenkijos nac. b-ka. Varšuva - XVII.4.2509 adl., mikrofilmas ten pat Mf. 81186.

25. Tertia sagitta, ex obitu, quamvis beato, eximii, et magnae spei adolescentis, Johannis Strunk, in ipso aetatis flore, e terris in coelum translata, spectatissimam matronam, d[omi]n[am] Elisabetham Mansfeldin, afflictissimam matrem, spectabilem virum, dn. Georgium Mansfeld, vitricum, medullitus vulnerans, / ab arcu Simonis Dilger, Bavari, j. u. doctoris, et in Academia Vlnensi in Lithuania pandect[arum] professoris ordinarii, orbi immissa anno *Quo, quos jure ferat, Ver Flores demetit Orbi ut video, Mortis Ver habet officium.* - Regiomonti Prussorum : Imprimebat Pasch. Mensenius, anno aerae Christianae M.DC.LIX. die 24. Aprilis. - [4] p. : inic., vinj. ([1-2]) ; 2°.

Trečioji strėlė, kuri dėl puikaus, teikusio didelių vilčių jaunuolio Johano Štrunko, pačiame amžiaus žydėjime perkelta iš žemės į dangų, palaimingos mirties iki pat sielos gelmių sužeidžia kilniausią moterį, ponią Elžbietą Mansfeld, užvis labiau nuliūdusią motiną, ir žymų vyrą, poną Georgą Mansfeldą, patėvį, ir kurią iš lanko pasaulin

paleidžia bavaras Simonas Dilgeris, abiejų teisių daktaras ir ordinarinis pandektų profesorius Vilniaus akademijoje, tais metais, kuriais *Skina, užuot vis žmonėms auginęs, pavasaris žiedus; darbą pavasaris, man regis, dirba mirties.*

E g z.: Lenkijos nac. b-ka. Varšuva - XVII.4.2506 adl., mikrofilmas ten pat Mf. 81183.

26. Tityri et Meliboei, fortia vota pro principe filio, serenissimo et potentissimo domino, domino Friderico Wilhelmo marchioni Brandenburgico, S. R. I. archicamerario, et principi electori etc. etc. nuper nato / a Simone Dilger Bavaro j. u. d. et in alma, ac catholica universitate Vlnensi, Societatis Jesu, pandectarum professore ordinario, nomine Vlnensium exulum concepta anno *Quo pacem ambiguus Dux Prussus praeferebat armis, quo dent immoti sero redire Dii.* - [Regiomonti] : Impressa ab aequae afflictis, et jam per octodecim annos super hoc conquerentibus haeredibus Segebadianis, 1657. die 29. Julii. - [1] p. ([1]); extra folium.

Drąsios Titiro ir Melibėjo maldos už kunigaikštį, ką tiktai gimusį šviesiausia ir galingiausia valdovui, ponui Frydrichui Vilhelmui, Brandenburgo markgrafui, Šventosios Romos Imperijos arkikamerheriui, kunigaikščiui elektoriui ir t.t., ir t.t., kurias bavaras Simonas Dilgeris, abiejų teisių daktaras ir ordinarinis pandektų profesorius katalikiškame jėzuitų Vilniaus universitete, Vilniaus tremtinių vardu pareiškė tais metais, kuriais *Prūsijos vadas suteiks pirmenybę taikai, ne ginklams, kad pastovieji dievai leistų sugrįžti vėliau.*

E g z.: Lenkijos nac. b-ka. Varšuva - XVII.4.2502 adl., mikrofilmas ten pat Mf. 81179.

27. Triumphus natalitus jussu Apollinis praeclaro viro domino Georgio Möller raro liberalium studiorum cultori et Mecoenati per Tityrum et Dametam exhibitus / ab amico Simone Dilger Morenweisensi Bavaro j. u. d. et in alma universitate Vlnensi pandectarum professore ordinario publicatus anno *Quo Rara avis in terris Phoenix, et rarior illo (Quae loquor, experior) verus amicus erat.* - [Regiomonti] : Typis Paschalis Mensenii, 1657. - [8] p. : inic., vinj. (A-A³, B⁴) ; 2°.

Gimimo dienos triumfas, kurį Apolono įsakymu Titiro ir Dameto lūpomis didžiai garsiam vyrui, ponui Georgui Mioleriui, nepaprastam laisvųjų menų gerbėjui bei mecenatui, pavaizdavo bičiulis Simonas Dilgeris, bavaras iš Morenveiso, abiejų teisių daktaras ir ordinarinis pandektų profesorius Vilniaus universitete, ir publikavo tais metais, kuriais *Feniksas buvo labai retas pasaulyje paukštis; tikras draugas, žinau, - dar retesnis už jį.*

E g z.: Lenkijos nac. b-ka. Varšuva - XVII.4.2496 adl., mikrofilmas ten pat Mf. 81173.

S. Dilgerio kūrinių kitose knygose

28. Carmen clarissimi jurisconsulti, domini Simonis Dilger Morenweisensis Bavari, in Academia Vlnensi iurium antecessoris, in libros De politica hominum societate, a suo collega conscriptos // Olizarovijus, Aronas Aleksandras. De

politica hominum societate libri tres / auctore Aarone Alexandro Olizarovio jurium doctore, et eorundem in alma universitate Vilnensi profesore ordinario ... Dantisci: Sumptibus Georgii Forsteri s. r. m. bibliopolae, 1651. F. C² recto - D recto.

Garsiausio teisininko, pono Simono Dilgerio, bavaro iš Morenveizo, Vilniaus akademijos teisės dėstytojo, giesmė savo kolegos parašyti knygai "Apie visuomeninę žmonių sąjungą".

E g z.: Bernardinų b-ka. Krokua; Britų b-ka. Londonas - 8008.b.4.(1); Cistersų b-ka. Ščižicas; Jogailos UB. Krokua; Lenkijos MAB. Krokua; Lenkijos MAB. Kurnikas; Lenkijos nac. b-ka. Varšuva - XVII.3.496, XVII.3.1807, XVII.3.2083, XVII.3.2387, XVII.3.2980 def., XVII.3.3710 def., XVII.3.3767, XVII.3.10602; LNB - C lot. 1/651; Lenkijos nac. muz. Čapskių b-ka. Krokua; Lenkijos nac. muz. Čartoriskų b-ka. Krokua; Literatūros tyrimų inst. b-ka. Varšuva - XVII.2.160 def.; Liublino vaivad. ir m. b-ka; Lvovo valst. moksl. b-ka - CT-II/96273, CT-II/96290 def.; MAB - L-17/221; Osolinskių nac. inst. b-ka. Vroclavas - XVII-4449, XVII-5726, XVII-8133, XVII-8134; Rusijos MAB. Sankt Peterburgas - 5.9.4.x.; Sankt Peterburgo UB - D II/17036; Šlionsko b-ka. Katowicai; Torūnės UB; Varšuvos VB - XVII.2.420; VUB - III 16855, III 18872, J. Lelevelio rink. - 2982; Vokiečių valst. b-ka. Berlynas - F 7315; Vroclavo UB.

Su S. Dilgeriu susijusios knygos

29. Konstantinavičius, Juozapas. Decisio controversiae juris canonici, sub felicissimis auspiciis illustrissimi domini d. Casimiri Leonis Sapieha M.D.L. procancellarii, Slonimensis, Vołpensis, Luboszanensis, etc. gubernatoris, facultatis iurium in alma Academia Vilnensi Soc. Jesu, munificentissimi fundatoris, / a Josepho Konstantynowicz artium et philosophiae magistro, sacrae theologiae et juris utr[usque] auditore, nec non Academicarum disputationum moderatore, publicae disputationi proposita, praesidente clarissimo et magnifico d[omi]no Alexandro Aarone Olizarowski juris utriusq[ue] doctore, serenissimi principis Neoburgensis consiliario et ss. canonum ordinario professore in alma Acad. Vilnen. S. J. - Vilnae : Typis Acad. Soc. Jesu, [1647]. - [12] p. (A-A⁴, B-B²) ; 4°.

Kanonų teisės prieštaravimo išsprendimas, laiminant šviesiausiam ponui Kazimierui Leonui Sapiegai, LDK pakancleriui, Slonimo, Volpos, Liubošanų ir t.t. valdytojui, Teisių fakulteto jėzuitų Vilniaus akademijoje dosniausiam funduotojui ir, vadovaujant Aleksandrui Olizarovijui, abiejų teisių daktarui, šviesiausio Noiburgo kunigaikščio patarėjui bei šv. kanonų teisės ordinariniam profesoriui jėzuitų Vilniaus akademijoje, pateikta viešam svarstymui Juozapo Konstantinavičiaus, menų ir filosofijos magistro, šventosios teologijos ir abiejų teisių klausytojo bei akademių disputų vedėjo.

B i b l i o g r.: Estreicher K. Bibliografia Polska. - Kraków, 1905. - T. 20, p. 34-35; Čepienė K., Petrauskienė

I. Vilniaus akademijos spaustuvės leidiniai, 1576-1805. - Vilnius, 1979. - P. 85.

E g z.: MAB - L-17/56; VUB - III 11544.

30. Markvartas, Andrius. Dissertatio juridica e jure canonico, civili et regio Poloniae, Magni[que] Ducatus Lithuaniae nec non Saxonico et municipali Magdeburgensi decisa quam sub felicissimis auspiciis illustrissimi domini d. Casimiri Leonis Sapieha M. D. L. procancellarii, Slonimensis, Vołpensis, Luboszanensis etc. etc. gubernatoris, in alma universitate Vilnensi Soc[ietatis] Jesu, facultatis juridicae fundatoris, praeside nobili ac clarissimo dn. Joanne, Georgio, Schauer de Augenburg j. u. doctore et in eadem universitate ss. canon[um] ordinario professore, / defendendam suscepit Andreas Marquart aa. II. et philosophiae magister et j. u. auditor. - Vilnae : Typis Academicis Soc[ietatis] Jesu, anno 1647. die [22] Junii. - [20] p. : inic., vinj. ([1], A-B⁴, [1]) ; 4°.

Disertacija, parašyta iš atskirų kanonų, civilinės, Lenkijos karališkosios bei Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės, taip pat Saksonijos ir Magdeburgo teisės vietų, kurią laiminant šviesiausiam ponui Kazimierui Leonui Sapiegai, LDK pakancleriui, Slonimo, Volpos, Liubošanų ir t.t. valdytojui, Teisių fakulteto Vilniaus universitete funduotojui, ir vadovaujant kilmingam bei didžiai garsiam ponui Johanui Georgui Šaueriui iš Augenburg, abiejų teisių daktarui bei šv. kanonų teisės ordinariniam profesoriui tame pačiame universitete, ėmėsi ginti Andrius Markvartas, laisvųjų menų bei filosofijos magistras ir abiejų teisių klausytojas.

B i b l i o g r.: Estreicher K. Bibliografia Polska. - Kraków, 1908. - T. 22, p. 186; Čepienė K., Petrauskienė I. Vilniaus akademijos spaustuvės leidiniai, 1576-1805. - Vilnius, 1979. - P. 96.

E g z.: MAB - L-17/64.

31. Markvartas, Jonas. Dissertatio juridica de damno injuriae, quam praeside nobili et clarissimo d. Simone Dilger Morenweisensi Bavaro j. u. doctore, et in alma universitate Vilnensi Soc. Jesu pandectarum professore ordinario, defendendam suscepit pro obtinenda doctoratus in eadem facultate laurea / Joannes Marquart aa. II. et philosophiae magister, juris utriusque auditor. - Vilnae : Typis Academicis Soc. Jesu, anno D[omi]ni, 1650. mense Maji die [...]. - [28] p. ornament. rémuose : vinj. ([1], D-I², [1]) ; 2°.

Apie neteisybės žalą: Teisės mokslų disertacija, kurią, vadovaujamas kilmingo bei įžymaus pono Simono Dilgerio, bavaro iš Morenveizo, abiejų teisių daktaro, ordinarinio pandektų profesoriaus jėzuitų Vilniaus universitete, ėmėsi ginti daktaro laipsniui Teisių fakultete Jonas Markvartas, laisvųjų menų ir filosofijos magistras ir abiejų teisių klausytojas.

B i b l i o g r.: Estreicher K. Bibliografia Polska. - Kraków, 1908. - T. 22, p. 187; Čepienė K., Petrauskienė I. Vilniaus akademijos spaustuvės leidiniai, 1576-1805. - Vilnius, 1979. - P. 96.

E g z.: VUB - III 14792.

Literatūra apie S. Dilgerį

32. Preuschhoff, Jan Antoni. Universitas Vilnensis Jagiellonico-Batoreana laurearum Academicarum florida... - Vilnae, 1707, lap. G verso.

33. Estreicher, Karol. Bibliografia Polska. - Kraków, 1897. - T. 15, p. 209-210.

34. Bieliński, Józef. Uniwersytet Wilenski: (1579-1831). - Kraków, 1899/1900. - T. 2, p. 475; T. 3, p. 157.

35. Erler, Georg. Die Matrikel der Albertus-Universität zu Königsberg i. Pr. - Leipzig, 1908. - T. 1, p. 445.

Summary

Simonas Dilgeris and his Books

Sigitas NARBUTAS

In 1641, the Law Faculty was established at the Vilnius Jesuit Academy. The first dean of the new faculty was Simonas Dilgeris, who eventually gained special merits in the history of the Lithuanian science and culture.

Not much facts are known about S. Dilgeris. It is assumed that the future dean of the Law Faculty was born at the beginning of the 17th century in the Steinback village, Bavaria. S. Dilgeris came to Vilnius in 1644. He worked here till 1655: managed the Law Faculty, delivered lectures on different subject fields of law, took guidance of the students' research works and theses for a doctor's degree. After retreating together with other professors of the

36. Raudeliūnas, Vytautas. Romėnų teisės recepcija Lietuvoje // Socialistinė teisė. - 1974, Nr. 3, p. 45-51.

37. Vilniaus universiteto istorija. [T. 1]: 1579-1803. - Vilnius, 1976.

38. Vansevičius, Stasys. Teisės mokslai Vilniaus universitete // Teisė. - T. 15, sąs. 1 (1980), p. 5-12.

39. Piechnik, Ludwik. Rozkwit Akademii Wileńskiej w latach 1600-1655. - Rzym, 1983.

40. Piročkinas, Arnoldas, Šidlauskas, Algirdas. Mokslas senajame Vilniaus universitete. - Vilnius, 1984.

Vilnius Academy to Karaliaučius, S. Dilgeris devoted himself to poetry: during the years of 1656-1666 he published 26 poetry books. The poetry works extol the significance of laws for public life, discuss on the human meaning of life, also, refer to other matters and problems. It is assumed that he died in 1666.

The article also presents descriptions of the poetry books by S. Dilgeris found at the Polish National Library (Warsaw) in 1996 and not numerous literature on this noteworthy poet and distinguished activist of the Lithuanian science and culture.